

ΣΑΝ
ΣΗΜΕΡΑ

Γεγονότα

563 - Εγκαινιάζεται για δεύτερη φορά ο ναός της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη, μετά τις ζημιές που είχε υποστεί από σεισμό.

1144 - Η πρωτεύουσα της σταυροφορικής Κομητείας της Έδεσσας καταλαμβάνεται από τον Ιμαντεντίν Ζενγκί, ατάμπεη της Μοσούλης και του Χαλεπίου.

1500 - Συμμαχικές δυνάμεις Βενετών και Ισπανών καταλαμβάνουν το κάστρο του Αγίου Γεωργίου στην Κεφαλονιά.

1800 - Πραγματοποιείται αποτυχημένη απόπειρα δολοφονίας του Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

1814 - Υπογράφεται η Συνθήκη της Γάνδης, με την οποία τερματίζεται ο Αγγλοαμερικανικός πόλεμος του 1812.

1865 - Ιδρύεται η Κου-Κλουξ-Κλαν.

1871 - Κάνει πρεμιέρα στο Κάιρο της Αιγύπτου η όπερα Αϊντα.

1906 - Ραδιόφωνο: Ο Ρέτζιναλτ Φέσεντεν μεταδίδει την πρώτη ραδιοφωνική εκπομπή. Η εκπομπή περιλαμβάνει μία ανάγνωση ποίησης, ένα σόλο βιολί και μία ομιλία.

1914 - Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Αρχίζει η «Ανακακή των Χριστουγέννων».

1947 - Ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος 1946–1949: Ξεκινά η μάχη της Κόνιτσας μεταξύ του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (ΔΣΕ) και του Εθνικού Στρατού.

1951 - Η Λιβύη γίνεται ανεξάρτητη χώρα και ο Ιντρίς Α΄ ανακηρύσσεται βασιλιάς της.

1953 - Σιδηροδρομική γέφυρα στο Βόρειο Νησί (Νέα Ζηλανδία) καταστρέφεται από λαχάρ και καταρρέει κάτω από επιβατική αμαξοστοιχία, σκοτώνοντας 151 ανθρώπους.

1964 - Πόλεμος του Βιετνάμ: Οι Βιετκόνγκ βομβαρδίζουν ξενοδοχείο στη Σαϊγκόν, στο Νότιο Βιετνάμ, αποδεικνύοντας ότι μπορούν να χτυπήσουν μία αμερικανική εγκατάσταση στην αυστηρά φρουρούμενη πρωτεύουσα.

1966 - Ένα Canadair CL-44 ναυλωμένο από τις Ένοπλες Δυνάμεις των ΗΠΑ συντρίβεται σ' ένα μικρό χωριό στο Νότιο Βιετνάμ, σκοτώνοντας τους 4 επιβαίνοντες και 107 άτομα στο έδαφος.

1974 - Ο κυκλώνας Τράσυ καταστρέφει το Ντάργουιν στην Αυστραλία.

Γεννήσεις

1845 - Γεώργιος Α΄, βασιλιάς της Ελλάδας

1905 - Χάουαρντ Χιουζ, Αμερικανός επιχειρηματίας

1906 - Φραντς Γουάξμαν, Γερμανός συνθέτης

1922 - Άβα Γκάρντνερ, Αμερικανίδα ηθοποιός

1928 - Μάνφρεντ Ρόμμελ, Γερμανός πολιτικός

1969 - Εντ Μίλιμπαντ, Άγγλος πολιτικός

Θάνατοι

427 - Σισίνιος Α΄, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως

1524 - Βάσκο ντα Γκάμα, Πορτογάλος εξερευνητής

1942 - Ιωσήφ Κούνδουρος, Έλληνας πολιτικός

1982 - Λουί Αραγκόν, Γάλλος συγγραφέας

2008 - Χάρολντ Πίντερ, Άγγλος συγγραφέας, σκηνοθέτης και ηθοποιός

2015 - Ντάνος Λυγίζος, Έλληνας ηθοποιός

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ

«Πες μου πως βλέπεις την ιστορία για να σου πω ποιος είσαι»

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μικελακάκης (φωτό: Γιάννης Δραμιτινός)

Με τη σειρά των άρθρων αυτών, προβάλλουμε την άποψη ότι η νεώτερη ελληνική κοινωνία, αδυνατώντας να αναπτύξει ένα ισχυρό κοινωνικό κράτος, οδηγήθηκε στην αναζήτηση ιδεολογικών στηριγμάτων αποκλειστικά στο πολιτισμικό παρελθόν. Η μονοπόλωση της πνευματικής ζωής γύρω από το παρελθόν, δεν ωφείλετο σε αυτό καθ' εαυτό το παρελθόν. Ωφείλετο στο ότι δεν αναπτύχθηκε ισχυρή κοινωνία πολιτών και οικονομία. Η οποία θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις και για σύγχρονη δημιουργία. Η μελέτη της παρουσίας της τέχνης και των γραμμάτων στη νεώτερη ελληνική κοινωνία, δείχνει ότι τα σύγχρονα καλλιτεχνικά κινήματα, έτυχαν μιας αδιάφορης μέχρι εχθρικής υποδοχής. Το ίδιο ίσχυε και στις διασπορικές ελληνικές κοινότητες στην Αμερική, τον Καναδά, την Αυστραλία και αλλού.

Οι φοβίες περί «εκστρατείας ανθελληνικών δυνάμεων που προσπαθούν να μειώσουν την αξία του ελληνικού πολιτισμού», είναι κατά βάθος προϊόν της αδυναμίας των κοινοτήτων να δημιουργήσουν μια σοβαρή και σε βάθος πολιτιστική πολιτική. Αυτή η έλλειψη σοβαρής πολιτιστικής πολιτικής οδηγεί αναγκαστικά τον κόσμο στον παρελθοντισμό και στα άγχη ότι η αρχαιότητα και το βυζάντιο βλάπτονται.

Αλλά ας έλθουμε στο θέμα του ελληνικού αλφάβητου, που για τον μακαρίτη τον γιατρό Τζινιώλη, είχε γίνει πηγή άγχους, καθώς δεν μπορούσε να ανεχθεί την ιδέα ότι θα μπορούσε κάποιος να αμφισβητήσει την ιδέα της «παρθενογένεσης» στα πολιτισμικά φαινόμενα.

Όπως είναι γνωστό, πρώτες απόπειρες γραφής στον ελλαδικό χώρο εντοπίστηκαν από την αρχαιολογική σκαπάνη στην Κρήτη. Όταν ο Έβανς στα τέλη του 19ου αιώνα, αγόρασε ένα τεμάχιο γης στην Κνωσό για ανασκαφές, βρήκε μία πρώιμη μορφή κρητικής γραφής με εικονογραφικά σύμβολα επάνω σε σφραγιδολιθούς. Η ανασκαφή έδωσε επιπλέον άλλη μία γραφή, με εικονογραφικά στοιχεία επάνω σε κομμάτια πηλού και άλλα αντικείμενα. (Ο δίσκος της Φαιστού ανήκει σε αυτή την κατηγορία γραφής). Αυτές τις εικονογραφικές γραφές τις ονόμασε: Ιερογλυφική Α' και Β'. Χρονολογικά εντοπίστηκαν μεταξύ 1900 και 1700 π.χ. και τα 90 περίπου στοιχεία τους, έχουν κάποιες μακρινές ομοιότητες με αιγυπτιακά στοιχεία.

Η ανασκαφή του Έβανς απέδωσε άλλες δύο γραφές, οι οποίες δεν είναι εικονογραφικές όπως οι προηγούμενες, αλλά «λογράμματα». Τις ονόμασε Μινωική γραμμική Α' και Β'.

Από όλες αυτές τις γραφές, μόνο η γραμμική Β' έγινε κατορθωτό να μεταφραστεί. Επίσης πρέπει να γνωρίζουμε ότι βρέθηκε και στην Κύπρο μια λίγο παλαιότερη μορφή γραφής επάνω σε πήλινες επιφάνειες, με αρκετή ομοιότητα με τη Μινωική Α'. Γι' αυτό και την ονομάζουν Κύπρο-Μινωική.

Τη Μινωική γραμμική Α' την εντοπίζουν γύρω στα 1700 με 1500 π.χ. και πιστεύουν ότι αποτελεί εξέλιξη από τα εικονογράμματα τα οποία έπαψαν να είναι φυσιοκρατικές απεικονίσεις ενός αντικειμένου. Απλοποιημένα πήραν μια

θητον και δι' αὐτῆς εἰς τὴν Ἑτρουσκικὴν. Ὁ παρατιθέμενος πίναξ ἐμφανίζει τὸ σχῆμα τοῦ τῶς διαφόρους ἐποχῶς, ἀπὸ τῆς φοινικικῆς τοῦ 1.200 π.χ.

Όνομα ἀλφαβήτου	Ἐποχὴ κατὰ προσέγγισιν	Σχῆμα
ΦΟΙΝΙΚΙΚΟΝ	π. χ. 1.200	▲
ΚΡΗΤΙΚΟΝ	1.100—900	△
ΘΗΡΑΙΚΟΝ	700—600	△
ΑΡΧΑΪΚΟΝ ΛΑΤΙΝΙΚΟΝ	700—500	▽
ΑΤΤΙΚΟΝ	600	▲
ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΝ . . .	600	△
ΧΑΛΚΙΔΙΑΚΟΝ . . .	600	∪
ΙΟΝΙΚΟΝ	400	△
ΚΛΑΣΣ. ΛΑΤΙΝΙΚΟΝ καὶ ἐφεξῆς	—	D
ΚΛΑΣΣ. ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ καὶ ἐφεξῆς	—	Δ

▲, δ, δέλτα, δκλ., τὸ τέταρτον γράμμα τῆς ἑλλην. ἀλφαβήτου ∪ ὡς ἀριθμ., ∪ = τέσσαρες καὶ τέταρτος, ∪ = 4000.
* Ἄλλοιως (τροπαί) τοῦ δ ἐν ταῖς διαλέκτοις: ∪

γραμματική μορφή. Η γραφή αυτή έχει περίπου 100 στοιχεία. Το κάθε στοιχείο δεν είναι ένα γράμμα αλλά μία ολόκληρη λέξη (λογόγραμμα), και απεικονίζει ένα αντικείμενο. Το σχήμα (1) είναι δείγμα της γραμμικής Α' η οποία παραμένει αμετάφραστη. Έχει δε, και μεγάλη ομοιότητα με είδη Σημιτικών και Χετιτικών γραφών, που και αυτές παραμένουν αμετάφραστες.

Η Μινωική Β' που βρέθηκε πρώτα στην Κνωσό από τον Έβανς, και μετά και στην κυρίως Ελλάδα από άλλους αρχαιολόγους: Ορχομενό, Θήβα, Μυκήνες, Πύλο, Τίρυνθα, Ελευσίνα, και τελευταία στα Χανιά, είναι νεώτερη (1450-1100). Πολλά στοιχεία της μοιάζουν με τα στοιχεία της Α'. Όμως λογικά οι δύο γραφές πρέπει να εξυπηρετούσαν διαφορετικές γλωσσικές καταγωγές (διαφορετικά φωνήματα) Μία των Κρητών και μία των Αχαιών.

Επίσης πρέπει να έχουμε υπόψη μας, πως η γραφή αυτή δεν είναι αλφαβητική. Όμως, με αυτή, μπορούσαν οι βασιλικοί Οίκοι, να κάνουν καταλόγους των αντικειμένων και των προμηθειών που είχαν στις αποθήκες των παλατιών τους. Γι' αυτό και δεν διασώθηκε κανένα κείμενο που να περιλαμβάνει αφηρημένες σημασίες. Η γραφή αυτή χάθηκε όταν περίπου το 1100 εισέβαλαν οι Δωριοίς στον ελλαδικό χώρο, οι οποίοι γκρέμισαν και κατέκαψαν τα καστροπαλάτια των Αχαιών βασιλιάδων. Ο λεγόμενος Μυκηναϊκός πολιτισμός χάθηκε. Τα χρόνια των δύο αιώνων που ακολούθησαν τις εισβολές των Δωριέων, οι αρχαιολόγοι τα ονομάζουν «σκοτεινά», γιατί το εμπόριο και οι τέχνες οπισθοχώρησαν και το βιοτικό επίπεδο έπεσε.

Η αναγέννηση του τόπου άρχισε πάλι, στα τέλη του 9ου αιώνα, κατά τη λεγόμενη «Γεωμετρική Περίοδο». Τότε είναι που εντοπίζονται στον ελλαδικό χώρο τα πρώτα ευρήματα με το ελληνικό αλφάβητο, το οποίο αρχικά ήταν πολύ διαφορετικό, από αυτό που έγινε αργότερα. Αλλά γι' αυτά θα μιλήσουμε στο επόμενο άρθρο.

Όπως είναι γνωστό, πρώτες απόπειρες γραφής στον ελλαδικό χώρο εντοπίστηκαν από την αρχαιολογική σκαπάνη στην Κρήτη.